

92 Janković, M.

O ŽIVOTU I RADU PROF. INŽ. MATE JANKOVIĆA (1909. — 1991.)

Zdravko KAPOVIĆ — Zagreb*

SAŽETAK: U članku se pored životopisa nedavno preminulog prof. inž. Mate Jankovića, redovnog profesora Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prikazuje i njegov stručni rad, znanstveno-nastavna djelatnost, uređivačka djelatnost, te ostale njegove aktivnosti, priznanja i nagrade.

U 82. godini, 27. svibnja 1991. godine, umro je profesor inž. Mato Janković. Sahranjen je 30. svibnja 1991. u svojoj Boki na malom groblju Muo u obiteljskoj grobnici. Tamo mirno počiva u blizini svog Kotora i mora, koji su ga kroz cijeli život magično privlačili. Među mnoštvom svijeta na muljanskoj rivi došli su se od njega oprostiti predstavnici geodetskih stručnjaka iz Zagreba odnosno Hrvatske, kao i predstavnici crnogorskih geodeta, ujedno i u ime Saveza geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije.

* Mr. Zdravko Kapović, Geodetski fakultet, Kačićeva 26, Zagreb. Izvorni tekst nadopunio je prof. dr. Krešimir Čolić, u svojstvu zamjenika glavnog urednika, a nakon razgovora s pokojnikovom suprugom.

ŽIVOTOPIS

Prof. inž. Mato Janković rođen je 28. lipnja 1909. godine u Budvi. U Kotoru je završio Pomorsku akademiju, a na Geodetskom odjelu Visoke tehničke škole u Pragu diplomirao je 1936. godine. Od 1937. do 1946. godine radio je i kalio se kao geodetski stručnjak na katastarskom premjeru Subotice, kao i na komasacijskim i vodoprivrednim radovima diljem zemlje. U siječnju 1941. godine dolazi u Zagreb, gdje ostaje cijelo vrijeme rata i radi na raznim geodetskim poslovima. Već se kao mladi stručnjak afirmirao uspješnim rješavanjem postavljenih zadataka. Nakon oslobođenja u Ministarstvu građevina, a zatim i kao šef Odsjeka za triangulaciju i nivelman, u Geodetskoj upravi NR Hrvatske izvodio je i rukovodio mnogim radovima iz tog područja. U to vrijeme, 1946. godine, prof. Janković je, prvi u nas, primjenio metodu precizne poligonometrije za određivanje geodetske osnove, za što je, zbog racionalizacije geodetskih radova, nagrađen Prvomajskom nagradom Ministarstva građevina.

Sveučilišnu karijeru započeo je 1946. godine izborom za honorarnog nastavnika iz predmeta »Premjer i regulacija gradova« na Geodetskom odjelu tadašnjeg Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Uz izuzetno plodan rad, na stručnom i nastavnom polju, prof. Janković brzo napreduje i u znanstvenim zvanjima. Već 1948. godine izabran je za docenta, a 1951. godine, u 42. godini života, za izvanrednog profesora iz predmeta »Geodetski premjer«, »Poligonometrija«, »Geodezija u inženjerskim radovima«, »Geodetsko crtanje«. Na tadašnjem Arhitektonsko-građevinsko-geodetskom fakultetu 1956. godine, nakon izrađene habilitacije pod naslovom »Prilog poznavanju djelovanja sistematskih pogrešaka u poligonometriji primjenom optičkog mjerenja duljina teodolitom i bazisnom letvom«, izabran je za redovnog profesora. Nakon osamostaljivanja 1962. godine, prof. Janković djeluje zaista uspješno i s neizbrisivim tragom na Geodetskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu sve do odlaska u mirovinu, poslije gotovo 42 godine radnog vijeka.

STRUČNI RAD

Kao diplomirani inženjer geodezije započeo je svoj radni vijek 1937. godine na radovima novog katastarskog premjera u Srbiji, napose u bunjevačkim mjestima Vojvodine, da bi završio na izmjeri grada Subotice. Od dolaska u Savsku banovinu 1941. godine radio je na terenskim radovima triangulacije, poligonometrije i nivelmana za potrebe premjera gradova, kao i na komasacijskim i vodoprivrednim problemima regulacije rijeke Dunav. Nakon položenog stručnog ispita za ovlaštene inženjere, kratko vrijeme radi u privatnoj praksi. Prelazi zatim u Odjel za ceste bivše Banovine Hrvatske, a kasnije u Ravnateljstvo za javne radove Odjela za državnu izmjeru. Još ga se neki sjećaju onako mladog i poletnog sa stalnom »šilt-kapom« na glavi, tako npr. na triangulaciji grada Samobora (koji će mu kasnije biti srcu prirastao), ali i na mnogo drugih mjesta u prvoklasnom rješavanju raznih stručnih problema.

Iako je veći dio svog djelavnja, ukupno više od 30 godina, prof. Janković proveo u znanstveno-obrazovnoj instituciji, često je surađivao i s privrednim organizacijama na rješavanju većih stručnih geodetskih zadataka povezanih s izgradnjom krupnijih građevinskih objekata. Značajniji su njegovi radovi na problemima i geodetskim ekspertizama pri realizaciji hidroenergetskih sistema

i većih prometnih objekata u nas. Početak je bio s hidrocentralom Jablanica, zatim na tunelu za odvodnju Konavoskog polja, pa na opsežnim poslovima u delti Neretve, itd. Profesora Jankovića, odnosno njegove ljude vidalo se na izgradnji i nastavnom praćenju zamalo svih brana i mostova diljem Hrvatske, te na nizu različitih tunela, sve do jednog od posljednjih i najznačajnijih izvedenih projekata — uspješnog proboja tunela Učka. Tako je permanentno usavršavao svoje znanje i umijeće, ali ujedno uvodio i upućivao u tajne visokostručnog i specijalističkog posla najbliže suradnike i nasljednike na bivšoj Katedri za inženjersku geodeziju, kasnijem Zavodu za inženjersku geodeziju. Oni su danas istaknuti i priznati eksperti, a upravo taj zavod na Geodetskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu ima veoma razgranatu i već ustaljenu suradnju s privredom.

ZNANSTVENO-NASTAVNA DJELATNOST

Nastavnički rad prof. Janković započeo je u 37. godini života. Usprkos tome napisao je više sjajnih udžbenika i publicirao preko stotinu radova znanstvenog i stručnog karaktera. Njegovi glavni radovi obuhvaćaju područja precizne poligonometrije i inženjerske geodezije. Iz ovih oblasti napisao je 4 udžbenika.

U udžbeniku »Poligonometrija«, objavljenom još 1951. godine, prvi put u nas obrađena je cjelokupna građa iz ove oblasti. Tada, i još dugo potom, gotovo da nije moglo biti geodetskog praktičara u nas, a pogotovo studenata koji se nije služio upravo tom, za ono vrijeme zaista izvrsnom knjigom. Uostalom, slično je bilo nešto ranije i s prvim poslijeratnim »Geodetskim priručnikom« na našem jeziku (Zagreb 1948), koji su zajednički napisali tada mladi ali vrlo ambiciozni stručnjaci Nikola Čubranić, Nikola Neidhardt, Mato Janković i Slavko Macarol. Vrijeme neumitno prolazi i nijednog od njih nema više među živima.

Ipak, kapitalno djelo prof. Jankovića je udžbenik »Inženjerska geodezija« u tri dijela u preko tisuću stranica, objavljen između 1966. i 1980. godine. Geodetske osnove za projektiranje i iskolčavanje, te geotopografski radovi za inženjerska projektiranja obuhvaćeni su u prvom dijelu trotomne »Inženjerske geodezije«. Drugi dio sadrži teoretske osnove i praktičnu primjenu geodetskih radova pri projektiranju i iskolčavanju prometnica i pripadajućih objekata, mostova i tunela. U trećem dijelu, tiskanom 1980. godine, obuhvaćena je primjena geodezije pri projektiranju i gradnji hidrotehničkih objekata, posebno na vodi, te mjerenje pomaka i deformacija. Udžbenik »Inženjerska geodezija« nesumnjivo je najkompletnije djelo iz ove oblasti kod nas. Služe se njime ne samo studenti za spremanje ispita nego i stručnjaci u praksi, specijalisti za razna područja primijenjene geodezije.

Svoju veliku ljubav prema znanstveno-obrazovnom radu prof. Janković je znao prenijeti i na svoje studente i suradnike. Bio je više puta mentor pri izradi doktorskih ili magistarskih radnji. Obrađivani problemi nisu bili samo iz najužeg područja znanstveno-nastavnog rada pokojnog profesora. Bilo je tu i drugačijih tema, kao npr. iz hidrografije, jer dragi prof. Janković ostao je dušom i tijelom uvijek vezan za naš divni Jadran, ali čak i tema iz informatike, odnosno geokodinga i dr. Svi ovi doktori, odnosno magistri geodetskih znanosti uživaju danas velik ugled i afirmirani su geodetski stručnjaci u našoj ze-

mlji. I to je jamačno veliki doprinos prof. Jankovića u stvaranju znanstvenog naraštaja u cilju napretka naše geodezije.

Ne smiju se zaboraviti njegove velike zasluge na osnivanju i uspostavljanju nekoliko smjerova postdiplomskog studija na Geodetskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Tu je i njegova djelatnost na boljoj organizaciji i razvoju čitavog fakulteta, osobito tijekom obnašanja dužnosti dekana i prodekana. Sjetimo se samo izlaska krasne spomenice fakulteta i mnogo toga drugog.

Od, u prvo vrijeme male Katedre za inženjersku geodeziju nastala je, zahvaljujući njegovom tihom, samoprijegornom radu i velikoj upornosti, ali i stvarnoj podršci njegovih najbližih suradnika, ugledna organizacijska jedinica fakulteta, kako u znanstveno-nastavnom tako i u stručno-praktičnom smislu. Danas je to samostalni Zavod za inženjersku geodeziju s dva redovna profesora, dva magistra znanosti sa započetim doktoratima, te jednim mladim asistentom.

UREĐIVAČKA I PUBLICISTIČKA DJELATNOST — GEODETSKI LIST

U svibnju 1946. godine Geodetska sekcija DIT-a Hrvatske pokrenula je izdavanje časopisa »Bilten Geodetske sekcije DIT-a za Hrvatsku«. Urednik je bio Bruno Ungarov, a jedan od članova redakcijskog odbora bio je agilni prof. Janković. »Bilten« je ubrzo prerastao u »Geodetski list«, te 1947. postaje Glasnik geodetskih sekcija Saveza DIT-a FNRJ.

Prof. Janković izabran je za glavnog i odgovornog urednika »Geodetskog lista« 1948. godine. Uređivao ga je do 1986. g., dakle punih 39 godina. U tom razdoblju u listu je surađivalo više stotina stručnjaka iz svih naših republika i pokrajina. Oni su, ne računajući članke objavljene u rubrikama Terminologija, Vijesti, Pregled stručne štampe, In memoriam, objavili oko 1000 originalnih znanstvenih, preglednih i stručnih članaka. To je 40 knjiga s ukupno preko 12000 stranica. Sve je te članke prethodno trebalo po pojedinim brojevima (tako da njih po četiri čine jedno godište Geodetskog lista) pažljivo pregledati, zatim ispraviti eventualne pogreške i neizbježne lapsuse, pa onda tekstove i priloge (crteži, tabele, fotografije) pripremiti za tisak. To je ogroman posao u kontinuitetu, čega postajemo još svjesniji ako imamo na umu da kroz sve to vrijeme nije zapravo bilo danas uobičajenih recenzenata, pa ni nužnog lektora, a i tiskare su često stvarale dodatne poteškoće. Sve to je profesor Janković zahvaljujući izuzetnom znanju i upornosti izdržao skoro punih 40 godina! Sigurno bi i još neko vrijeme da ga u tom nesebičnom uredničkom radu, vjerojatno bez premca u zemlji i svijetu, nije omela iznenadna teška bolest.

Geodetskom listu poklonio je pokojni profesor puno ljubavi. Već svo znanje i odgovornost uloženi u odabiranje i recenziranje silnog objavljenog materijala vrijedi daleko više nego jedna doktorska disertacija. Uza sve to prof. Janković je i sam puno toga napisao i objavio ne samo u Geodetskom listu, nego i kao vrlo zapažene referate na kongresima Saveza geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije (SGIGJ), te na nekim drugim staleškim manifestacijama u zemlji i inozemstvu.

Ako najprije pogledamo njegove članke, uočiti ćemo odmah široki dijapazon profesorovog stručnog i znanstvenog interesa. On se kreće od geodetskog mjerenja kutova i udaljenosti, te njemu naročito dragog paralaktičkog mjerenja dužina i nekih problema računa izjednačenja, pa preko ispitivanja geo-

detskih mjernih instrumenata i zasnivanja precizne poligonometrije u nas, sve do važnih pitanja inženjerske geodezije, kako u urbanizmu i uspostavljanju regulacijske osnove, tako i u realizaciji energetske-melioracijskih projekata, a osobito u obaveznoj geodetskoj kontroli deformacija građevinskih objekata.

Da bi obogatio stručni i znanstveni sadržaj, osuvremenio i podigao nivo Geodetskog lista koristio se prof. Janković također svojim znanjem nekoliko svjetskih i praktično svih slavenskih jezika. Sam je preveo i objavio nekoliko članaka tada istaknutih svjetskih eksperata, kao što su Giovanni Boaga, Stanislav Ledabyl, Erwin Gigas, Miroslav Herda i dr.

Prof. Janković je osmislio i ustanovio praktički sve ostale rubrike Geodetskog lista, koje i danas imamo. Naročito mnogo je radio na aktualnosti naše staleške, strukovne rubrike Vijesti, ali i na prikazima tek objavljene stručne literature u zemlji i inozemstvu. Ne smijemo zaboraviti ni njegove osvrtne na probleme obrazovanja geodetskih stručnjaka, prvenstveno na matičnom fakultetu, kao ni njegove sugestije i doprinose osuvremenjavanju stručne publicistike u nas. Tu su još osvrti na nekoliko kongresa Internacionalne geodetske federacije (FIG), te Internacionalne unije za geodeziju i geofiziku (IUGG), itd.

Jednostavno Geodetski list i njegova prepoznatljiva fizionomija su nezamislivi bez neizmjernog osobnog udjela našeg profesora Mate Jankovića. A »Geodetski list« čitaju ne samo jugoslavenski geodeti već i geodeti širom svijeta. Prema podacima »Referativnog žurnala — Geodezija i aerosjemka« Geodetski list je 1978./79. zauzima 20. mjesto među 55 najproduktivnijih svjetskih geodetskih časopisa i periodičkih publikacija. Za takav uspjeh Geodetski list dobio je i odgovarajuća priznanja. Povodom proslave 30. obljetnice redovnog izlaska dobio je odlikovanje, a povodom 14. travnja, Dana inženjera i tehničara, Povelju kao najbolja publikacija organizacije inženjera i tehničara u Jugoslaviji 1979. godine.

Za sve te uspjehe Geodetskog lista najzaslužniji je prof. Mato Janković. Teško je za takav samoprijegoran rad naći primjere, ne samo u jugoslavenskoj izdavačkoj djelatnosti. Sigurni smo da su onih 40 knjiga, što ostaju i koje će geodeti listati još godinama, najveće priznanje prof. Mati Jankoviću.

OSTALE AKTIVNOSTI

Uz vrlo uspješan znanstveni, nastavni i publicistički rad prof. Janković je vrlo aktivno sudjelovao u radu raznih komisija i organa upravljanja Fakulteta: bio je prodekan AGG fakulteta, dekan i prodekan Geodetskog fakulteta, predsjednik Savjeta i predstojnik Geodetskog zavoda.

Posebno se cijeni aktivnost prof. Jankovića na međunarodnom planu. U okviru Saveza geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije (SGIGJ) razvio je značajnu međunarodnu aktivnost. Njegovim posredovanjem nakon oslobođenja obnovljeno je članstvo naše strukovne organizacije SGIGJ u Međunarodnoj federaciji geometara (FIG). Duže vrijeme prof. Janković je bio naš delegat stalnog komiteta FIG-e i zastupao nas na sjednicama i kongresima u Firenci, Londonu, Krakovu, Sheweningenu, Bernu, Bruxellesu, Beču, Rimu, i dr. Inicijativom prof. Jankovića na Kongresu u Beču 1962. godine formirana je posebna komisija FIG-e za inženjersku geodeziju, te je 1965. godine u Rimu rukovodio radom te komisije.

Dakako, bilo je i niz drugih društveno i staleški korisnih aktivnosti pokojnika, koje sve ovdje ne možemo spomenuti.

Od brojnih priznanja i nagrada koje je prof. Janković dobio za svoj rad treba prvenstveno istaknuti godišnju nagradu »Nikola Tesla« 1974. godine za izvanredne zasluge u oblasti inženjerske geodezije. Može se navesti i Orden rada s crvenom zastavom 1975. godine, ali je naš pokojni profesor dobio još more drugih izraza uvažavanja i poštovanja u zemlji i inozemstvu.

Naše starije kolege se između ostalog sjećaju 1. Kongresa geodetskih inženjera i geometara u poslijeratnoj Jugoslaviji. Održan je u Zagrebu 1953. godine, a udjel prof. Jankovića bio je zaista velik. Budući da je lista dugačka, na ovom mjestu ne spominjemo druge manifestacije naše struke, osobito one hrvatskih geodeta, u čijoj je realizaciji njegov doprinos također bio značajan, često i odlučujući.

ZAVRŠNA RIJEČ

O uvaženom i voljenom dugogodišnjem profesoru Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, istaknutom znanstvenom radniku, kreatoru tolikih za društvo korisnih pothvata, moguće je izricati zapažanje samo u najsvjetlijem ozračju. Željeli smo odati zasluženu počast ovom plemenitom čovjeku, jer njegov nestanak predstavlja velik gubitak za geodetsku struku u cjelini. Iz njega je uvijek zračila toplina čovjeka koji nije znao drugačije raditi nego na dobrobit sviju kojima je okružen: studenata, kolega, službenika, društvenih i stručnih asocijacija, prostorno bližih ili daljih, diljem svijeta.

A imao je prof. Mato Janković odakle da nadahnjuje svoju osobnost još od najranijih dana. Izvor tih nadahnuća su ognjišta njegovih predaka iz Boke, gnijezdu iz kojeg su izlijetali sokolovi i vrlo brzo se vinuli visoko prema nebu. Volio je svoju Boku, Kotor, Budvu — svoje more. Blage i tihe naravi, uvijek pažljiv sugovornik, volio je sve ljude, rado ih primao u svom domu u Zagrebu, a i njegova je skromna vikendica u Samoboru bila uvijek otvorena svakom šetaču namjerniku, a pogotovo njegovim brojnim prijateljima i znancima. Pored svih briga i poslova nikada nije zaboravio najbliže.

Iznad svega volio je i obožavao svoju suprugu Kaju. Uz njezinu veliku pomoć i podršku preteča je mnogih značajnih pomaka na području inženjerske geodezije u Jugoslaviji, osnivač i tvorac Geodetskog lista, nosilac geodetske međunarodne aktivnosti, inicijator osnivanja studijske grupe za Inženjersku geodeziju pri FIG-i i mnogo toga drugoga.

Utihnulo je najprije njegovo violončelo. Nije ga više bilo na koncertima i drugim glazbenim događajima. Zatim je došlo vrijeme da nije mogao poći do svog fakulteta. Opaka bolest je bila nezaustavljiva i on se sasvim izgubio. Bio je stalno pažen i s ogromnom ljubavlju njegovan od njegove drage i požrtvovne supruge. Jaki organizam se zato dugo odupirao smrti, ali na koncu nije više mogao...

Živio je časnno. Ostavljao iza sebe tragove koji se ne zaboravljaju, zbog kojih mogu biti ponosni njegovi najbliži, svi drugovi, prijatelji i suradnici. Ostajemo sljedbenici njegovog neosporno velikog djela.

Sadašnja redakcija Geodetskog lista, predvođena glavnim urednikom prof. dr Nedjeljkom Frančulom, koji je tu veoma zahtjevnu funkciju preuzeo upravo

od prof. Jankovića, na dostojan način se odužuje štovanom pokojniku za njegov nemjerljiv doprinos tom našem glasilu. Naime, grupa autora je već pripremila i predala u tisak posebnu publikaciju pod naslovom »Bibliografija Geodetskog lista 1947—1990«. To je vrijedno djelo »posvećeno prof. Mati Jankoviću, glavnom uredniku Geodetskog lista od 1948. do 1986. godine«, jer drugačije uopće nije moglo biti.

Duboku zahvalnost i poštovanje duguju mu 33 generacije njegovih studenata. S njima ostaje vječno svježe i nezaboravno sjećanje na divnog i plemenitog čovjeka, našeg profesora inž. Matu Jankovića.

Ostat će u srcima svih nas, a naša iskrena zahvalnost nikada neće izbljedjeti.

THE LIFE AND WORK OF PROF. MATO JANKOVIĆ (1909—1991)

Besides the curriculum vitae of a recently passed away professor Mato Janković, eng., lecturer at the Faculty of geodesy University of Zagreb, presented is also Mr. Janković's expertising work, his scientific, teaching and editorial activities, as well as the rest of his fruitful work, acknowledgments and rewards.

Primljeno: 1991-09-09